

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

10 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte – Iurie Diaconu,

Judecători – Ion Guzun și Liliana Catan,

examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de către avocatul Lupea Georgeta în numele inculpatului Straistari Pavel și de către inculpatul Straistari Pavel, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 mai 2021, în cauza penală în privința lui

***Straistari Pavel XXXXX, născut la
XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX***

Termenul examinării cauzei:

Instanța de fond: 14.02.2018 – 30.05.2018;

Instanța de apel: 27.02.2020 – 27.05.2021;

Instanța de recurs: 10.08.2021 – 10.11.2021.

Asupra admisibilității în principiu a recursurilor ordinare în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă:

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 30 mai 2018, cauza fiind judecată în procedura prevăzută la art. 364¹ Cod de procedură penală, inculpatul ***Straistari Pavel XXXXX***, a fost recunoscut vinovat și condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute la art. 151 alin. (4) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 9 (nouă) ani, cu executarea acesteia în penitenciar de tip închis.

Conform art. 85 alin. (1) Cod penal, pentru cumul de sentințe, lui Straistari Pavel i s-a adăugat parțial la pedeapsa aplicată prin noua sentință, partea neexecutată a pedepsei stabilite prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 30.06.2017, prin care a fost condamnat în baza art. 157 Cod penal la 1 an închisoare, fiindu-i stabilită o pedeapsă definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 9 (nouă) ani și 6 (șase) luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

S-a admis acțiunea civilă înaintată de succesoriului părții vătămate, Natalia Matusenco și s-a încasat din contul inculpatului Straistari Pavel în contul succesoriului

părții vătămate, Natalia Matusenco suma de 28 000 (douăzeci și opt mii) lei, cu titlu de prejudiciu cauzat prin infracțiune.

S-a respins demersul acuzatorului de stat cu privire la încasarea din contul lui Straistari Pavel în beneficiul statului a cheltuielilor de judecată pentru efectuarea expertizei medico-legale nr. 201803C0002 din 25.01.2018 în privința lui Catan Gheorghe în mărime de 4 188 (patru mii una sută optzeci și opt) lei. Toate aceste cheltuieli judiciare fiind trecute în contul statului, potrivit prevederilor art. 227 alin. (3) Cod de procedură penală.

1.1. Pentru a pronunța sentința adoptată, prima instanță, *în fapt*, a reținut că Straistari Pavel, la 05.12.2017, aproximativ la ora 23:00, fiind în stare de ebrietate alcoolică și aflându-se în apartamentul nr. X situat pe str. XXXXX, din mun. XXXXX, unde se afla și Catan Gheorghe, urmare a unui schimb de expresii și reproșuri avute cu ultimul, precum și observând faptul că acesta era vulnerabil pe motivul imposibilității de a se apăra aferent stării de ebrietate avansate și constituției corporale, fără careva motive întemeiate a inițiat un conflict cu Catan Gheorghe și urmărind scopul cauzării vătămarilor corporale s-a apropiat de ultimul.

Tot atunci, Straistari Pavel în vederea realizării scopului infracțional, conștientizând faptul că Catan Gheorghe este în imposibilitate de a se apăra și a opune rezistență, acționând prin intenție directă, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestora, în lipsa unor motive întemeiate a continuat să se exprime cu cuvinte obscene și de amenințare în adresa lui Catan Gheorghe după care, intenționat i-a aplicat multiple lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului, majoritatea fiind în regiunea capului, cauzându-i astfel, dureri și suferințe fizice insuportabile, în urma cărora starea de sănătate a ultimului s-a agravat, iar la data de 30.12.2017 a fost constatat decesul victimei Catan Gheorghe.

În rezultatul acțiunilor violente comise de Straistari Pavel XXXXX, victimei Catan Gheorghe i-au fost cauzate traumă cranio-cerebrală închisă manifestată prin: echimoză periorbital din dreapta, hemoragii în țesuturi moi epicraniene, hematom subdural, hemoragie subarahnoidiană, traumatisme care potrivit raportului de expertiză medico-judiciară cu nr. 201803D010 din 29 ianuarie 2018 se califică ca vătămări corporale grave, periculoase pentru viață și care sânt în legătură causală directă cu decesul victimei Catan Gheorghe.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, *în drept*, acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 151 alin. (4) Cod penal, adică *vătămarea intenționată gravă a integrității corporale și a sănătății, care este periculoasă pentru viață, săvârșită cu profitarea stării de neputință evidentă a victimei, și cu deosebită cruzime care au provocat decesul victimei.*

2. Nefiind de acord cu sentința nominalizată, împotriva acesteia au declarat apel:

- *procurorul*, care a solicitat casarea acesteia în partea încasării cheltuielilor judiciare, rejudecarea cauzei penale în această parte conform ordinii stabilite pentru prima instanță

și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să se dispună încasarea din contul inculpatului Straistari Pavel în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare legate de efectuarea expertizelor judiciare și anume, a Raportului de constatare nr. 201803C002 din 25 ianuarie 2018, în sumă de 4 188 lei.

În motivarea cerințelor solicitate în apel, acuzatorul de stat a invocat că instanța de judecată neîntemeiat a dispus trecerea cheltuielilor judiciare în contul statului, întrucât la judecarea cauzei pe fond nu au fost stabilite de către instanță careva circumstanțe care ar forma convingerea că nu este rațional de a încasa cheltuielile judiciare de la inculpat.

Or, în corespundere cu pct. 1), alin. (2) art. 227 Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare cuprind sumele plătite sau care urmează a fi plătite martorilor, părții vătămate, reprezentanților lor, experților, specialiștilor, interpreților, traducătorilor și asistenților procedurali.

Potrivit art. 229 alin. (1) și (2) din același Cod, cheltuielile judiciare sânt suportate de condamnat sau sânt trecute în contul statului. Instanța de judecată poate să oblige condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat, care acordă asistență juridică garantată de stat, atunci când aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare.

A mai subliniat apelantul că la emiterea sentinței, instanța eronat a interpretat prevederile legislației, or, legea procesual-penală stabilește cazuri concrete, cu titlu de excepție, când condamnatul poate fi eliberat de plata cheltuielilor judiciare (în speță nu au fost stabilite asemenea cazuri), însă instanța de judecată nu a luat în considerație prevederile legale și absolut neîntemeiat a soluționat chestiunea legată de cheltuielile judiciare suportate în prezenta cauză penală.

În afară de aceasta, instanța de judecată nu a argumentat din care motiv statul și societatea urmează să suporte cheltuielile în legătură cu restabilirea echității în rezultatul săvârșirii de către Straistari Pavel a infracțiunii reținute în sarcina sa. În aceste circumstanțe, statului, și societății în general, îi vor fi impuse inechitabil cheltuieli pentru acțiunile prejudiciabile ale persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni;

- *inculpatul Straistari Pavel*, care a solicitat să-i fie stabilită o pedeapsă mai blândă, invocând că și-a recunoscut vina.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 mai 2021, apelul declarat de procuror a fost respins ca nefondat, iar apelul inculpatului Straistari Pavel a fost admis, casată parțial sentința, în partea termenului executării pedepsei și în temeiul art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, s-a dispus reducerea pedepsei stabilită inculpatului Straistari Pavel pentru deținerea în condiții inumane în Penitenciarul nr. 13, în calitate de prevenit pentru perioada 02.02.2018 - 30.05.2018 cu 117 (una sută șaptesprezece) zile.

În rest, sentința a fost menținută fără modificări.

3.1. Pentru a motiva soluția pronunțată, instanța de apel a apreciat că prima instanță a stabilit în mod corect situația de fapt și de drept, vinovăția inculpatului care a fost dovedită cu certitudine și fără echivoc, apreciind fapta săvârșită de acesta și încadrarea juridică corespunzătoare materialului probator administrat. Cercetarea judecătorească s-a efectuat cu respectarea dispozițiilor procesual penale privind administrarea legală a probelor acumulate de către partea acuzării.

În continuare, instanța a precizat că, nici partea acuzării, nici partea apărării, nici inculpatul, nici un alt careva participant la proces nu au atacat sentința în partea încadrării juridice a acțiunilor inculpatului, motiv pentru care instanța de apel nu a purces la judecarea fondului cauzei în această parte, dar s-a expus doar în partea cheltuielilor judiciare, pedepsei, precum și aplicării prevederilor art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, solicitată de către inculpat în cadrul ședinței de judecată în instanța de apel.

Cu referire la pedeapsa stabilită de către prima instanță, s-a reținut că la categoria și mărimea acesteia au fost luate în vedere personalitatea inculpatului, infracțiunea imputată lui Straistari Pavel XXXXX, care este una deosebit de gravă și care prevede o sancțiune sub formă de închisoare de la 12 la 15 ani. Însă, acesta a beneficiat în temeiul art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, de o reducere cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de norma de incriminare, astfel că, lui Straistari Pavel XXXXX i s-a stabilit o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 9 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

La fel, instanța de apel a mai constatat că Straistari Pavel XXXXX a fost condamnat prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 30.06.2017 în baza art. 157 Cod penal la 1 an închisoare, iar cu aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, execuția pedepsei s-a suspendat condiționat pe o perioadă de probațiune de 1 an, pedeapsa nefiind executată integral.

În acest sens, instanța de apel a relevat că prima instanță corect a aplicat prevederile art. 85 alin. (1) Cod penal, care stipulează că, dacă după pronunțarea sentinței, dar înainte de executarea completă a pedepsei, condamnatul săvârșește o nouă infracțiune, instanța de judecată adaugă, în întregime sau parțial, la pedeapsa aplicată prin noua sentință, partea neexecutată a pedepsei stabilite de sentința anterioară.

Concomitent, instanța de apel a notat că inculpatul Straistari Pavel a depus cerere privind constatarea condițiilor de detenție, degradante și inumane, cu solicitarea de a fi redus din termenul pedepsei, în temeiul art. 385 alin. (5) din Codul de procedură penală.

În motivarea cererii sale, a indicat că s-a aflat o perioadă îndelungată în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, care a fost nominalizat în nenumărate hotărâri CtEDO sub aspectul constatărilor condițiilor inumane și degradante de detenție (cauza Modârca vs Moldova, nr. 14437/05, § 47, 10 mai 2007; și Stepuleac vs Moldova, nr. 8207/06, § 46, 6 noiembrie 2007), dar și în numeroase rapoarte ale altor organisme internaționale precum Comitetul ONU împotriva Torturii, Comisarul European privind drepturile omului. Starea și condițiile

create deținuților din penitenciar fiind catalogate ca condiții ce constituie tratamente degradante și inumane în sensul art. 3 al Convenției Consiliului Europei privind Drepturile și Libertățile Omului. O carență importantă în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, o constituie blocul sanitar, imposibilitatea deținuților de a-și satisface necesitățile fiziologice în condiții decente și curate, conform prevederilor art. 226 Cod de executare. Camera suprapopulată, veceul neizolat de restul camerei aflat în imediata apropiere de paturi și de masă, care generează un miros neplăcut, și o incomoditate în ceea ce privește satisfacerea necesităților fiziologice.

Cu referire la acest aspect, în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane și Degradante, în care a fost subliniat că, starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, și ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m² din spațiu locativ per deținut și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toaile construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în punctul 30 al Raportului din 13 decembrie 2018 către Guvernul Republicii Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05-11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din țară, a subliniat că, în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău, în continuare persistă faptul că în multe celule condițiile materiale și igienice sunt deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient și totodată fiind suprapopulate. Totodată, accesul la lumină naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici. Totodată, specialiștii din cadrul CPT au recomandat autorităților din Republica Moldova ca să-și mărească eforturile în sensul îmbunătățirii condițiilor de detenție curente în penitenciarul respectiv.

Contrar recomandărilor precitate, studiind raportul prezentat de către Penitenciarul nr. 13, instanța de apel a stabilit că informația cu privire la suprafața celulelor în care a fost deținut Straistari Pavel se referă la o suprafață totală calculată, fără excluderea mobilierului sau anexelor sanitare.

Prin urmare, potrivit informației Penitenciarului nr. 13 Chișinău din 04.02.2020 nr. 7/S-382/20, Straistari Pavel a fost deținut în calitate de prevenit în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, în perioada 02.02.2018 - 30.05.2018.

Astfel, instanța a ajuns la concluzia că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în perioada 02.02.2018 - 30.05.2018, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat și potrivit art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, pedeapsa definitivă stabilită lui Straistari Pavel a fost redusă cu 117 zile.

Cu referire la apelul procurorului, instanța de apel a ținut să sublinieze că nu poate fi reținut argumentul apelantului precum că prin Legea nr. 316 din 22 decembrie 2017 (publicată în Monitorul Oficial nr. 40-108 din 09 februarie 2018), alin. (2) art. 143 Cod de procedură penală a fost abrogat, prin ce se atestă intenția legiuitorului de a pune cheltuielile judiciare în sarcina inculpatului, or, infracțiunile imputate inculpatului au fost săvârșite și raportul de expertiză a fost înfăptuit la data de 29.01.2018, adică până la introducerea acestor modificări.

Așadar, instanța de apel a constatat că prima instanță întemeiat a reținut că cheltuielile invocate în speță urmează a fi suportate de către organul de urmărire penală, care și are atribuția de a administra probele în vederea probării/combaterii acuzației aduse, însă aceste cheltuieli nu sânt de natura de a pune pe seama statului costuri suplimentare, sau exagerate, iar cheltuielile pentru efectuarea expertizei întru stabilirea apartenenței urmelor digitale la locul săvârșirii infracțiunilor, sânt evidente și necesare pentru a demonstra existența/lipsa bănuielii rezonabile privind săvârșirea infracțiunii.

4. Legalitatea și temeinicia deciziei instanței de apel este contestată cu recurs ordinar de către:

- *avocatul Lupea Georgeta în numele inculpatului Straistari Pavel*, care invocând temei pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În argumentarea recursului, partea apărării afirmă că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel de către inculpatul Straistari Pavel, care a solicitat reducerea pedepsei de bază, cât și nu s-a calculat corect termenul executării în calitate de prevenit. Toate în cumul dovedesc ilegalitate deciziei Curții de Apel Chișinău, care la data de 27.05.2021 a pronunțat o decizie ce nu corespunde motivelor invocate în apelul inculpatului Straistari Pavel;

- *inculpatul Straistari Pavel*, care fără a invoca vreun temei pentru recurs din cele 16 prevăzute la art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, solicită reducerea pedepsei în baza art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, menționând că este deținut în condiții inumane la Penitenciarul nr. 13, având un spațiu locativ mai mic de 4 m², doarme pe o saltea murdară și nu are acces la apă potabilă. Afirmă faptul că nu au fost înaintate careva plângeri de către administrația penitenciarului asupra comportamentului acestuia și că execută conștiincios orice sarcină lucrativă care se solicită a fi efectuată de către administrația penitenciarului.

4.1. Pe marginea recursurilor declarate a depus referință procurorul de nivelul Curții Supreme de Justiție, care a solicitat inadmisibilitatea acestora, pe motiv că decizia instanței de apel este legală și pe deplin motivată.

5. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare nominalizate pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acestea urmează a fi declarate inadmisibile din următoarele considerente.

În corespundere cu prescripțiile art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, dar doar în temeiurile prevăzute de lege.

Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs ordinar examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate și argumentate de recurent.

Reieșind din textul recursului declarat de către partea apărării, se atestă următorul temei pentru recurs ordinar, potrivit căruia, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul când *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel*.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal reține că temeiul invocat de recurentă nu s-a confirmat în urma cercetării materialelor cauzei.

Așadar, referitor la alegațiile punctate de către avocatul inculpatului și cel din urmă, care vizează mecanismul de constatare a condițiilor inumane de detenție și reducerea pedepsei în cazul stabilirii acestor condiții, instanța de recurs notează că acestea nu și-au găsit confirma în cauza penală dedusă judecății.

La acest capitol, Colegiul penal constată faptul că, în decizia pronunțată, instanța de apel a făcut referință la Raportul Penitenciarului nr. 13, în care a fost deținut Straistari Pavel.

În continuare, reieșind din informația preluată, instanța de apel a evidențiat că în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane și Degradante, subliniind că starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat, nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură și ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m.p. de spațiu locativ per deținut și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toaile construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Raportând opiniile expuse în Raportul dat, cu practica judiciară internațională, instanța de apel a indicat cauze relevante în acest sens, prin care Republica Moldova a fost condamnată de către Curtea de la Strasbourg pentru condițiile precare de detenție în Penitenciarul nr. 13 Chișinău. Astfel, în cazurile anterioare, în care reclamantii au avut la dispoziție mai puțin de 3 m² de spațiu vital, Curtea a constatat că supraaglomerarea era suficient de gravă încât să justifice, în sine, constatarea încălcării art. 3 din Convenție (*cauza*

Sulejmanovic c. Italiei, 16 iulie 2009, §51; cauza Lind c. Rusiei, 6 decembrie 2007, §59).

Astfel că, instanța de apel a considerat ca fiind incidente prevederile art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, potrivit cărora a redus pedeapsa definitivă stabilită lui Straistari Pavel cu 117 zile (*a se vedea pct. 3.1. din prezenta decizie*).

Toate cele consemnate supra, formează convingerea că instanța de apel a soluționat întemeiat și motivat, solicitarea inculpatului privind constatarea condițiilor inumane de detenție, care sânt corespunzătoare realității obiective, dar și practicii judiciare internaționale.

Prin urmare, Colegiul penal consideră că, în speța dată nu a fost constatată prezența erorilor de drept semnalate de către recurenți, ce ar servi drept temei de implicare în sensul casării deciziei contestate și din aceste motive, se impune soluția de inadmisibilitate a recursurilor ordinare declarate, ca fiind vădit neîntemeiate.

6. În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de către avocatul Lupea Georgeta în numele inculpatului Straistari Pavel și de către inculpatul Straistari Pavel, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 mai 2021, în cauza penală în privința lui *Straistari Pavel XXXXX*, ca fiind vădit neîntemeiate.

Decizia este irevocabilă.

Pronunțată integral la **22 decembrie 2021**.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Ion Guzun

Liliana Catan